

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Motivace maturantů a jejich vztah k budoucnosti

AUTORKA: Ivana ČÁSTKOVÁ

OPONENT: PhDr. Zuzana HADJ MOUSSOVÁ

Téma motivace, kterým se zabývá posuzovaná diplomová práce, je obecně významné jak pro pochopení směru a příčin lidského chování, ale i z hlediska konkrétní práce v oblasti poradenství i edukace. Autorka se zaměřuje na specifickou oblast motivace ve vztahu k budoucnosti.

V teoretické části nejdříve autorka mapuje postupně tři relevantní oblasti: problematiku adolescence a mladé dospělosti, problematiku percepce času a nakonec otázky motivace. V závěru teoretické části se pak propojují do tématu, které je obsahem práce - perspektivní motivační orientace u adolescentů. Celá teoretická část má logickou strukturu a pokrývá dostatečně problematiku, kterou se diplomová práce zabývá. Získáváme zde dostatek informací, autorka zpracovává témata v souvislostech a s dostatečným vhledem.

Pro výzkum zvoleného problému se autorka zaměřila na studenty před maturitou a před přijímacími zkouškami na vysokou školu. Tato volba má v sobě několik výhod - respondenti jsou na dostatečné úrovni jak věkové tak mentální, aby jejich odpovědi měly dostatečnou výpovědní hodnotu a volba právě tohoto období je zachycuje v době, kdy jsou na budoucnost přirozeně intenzivněji soustředěni. Jako nástroje zkoumání perspektivní orientace volí autorka osvědčené metody, které představila (včetně jejich teoretických východisek) již v první části práce. Jde o metodu motivační indukce (MI) a o metodu zjišťování časové orientace na budoucnost (FTO). Tyto metody umožňují autorce získat data dvojího druhu - obsahy motivace, zpracované kvalitativně (MI) a časové zaměření motivace, zpracované statisticky (FTO). Kombinací těchto dvou přístupů autorka získává komplexní obraz situace, který umožňuje vyvodit spolehlivé závěry. Stavba celého výzkumného projektu je promyšlená a racionální, autorka přesně vymezuje potřebná data a volí přiměřené metody jejich získávání i zpracování. Z tohoto hlediska je výzkumná část práce kvalitní. Výzkum přináší velké množství výsledků,

přesto máme po přečtení práce pocit určitého neuspokojení. Problém vidím ve dvou oblastech: ve volbě vzorku respondentů a ve zpracování získaných dat.

K volbě vzorku: již bylo řečeno, že respondenti z řad studentů před maturitou a přijímacími zkouškami jsou pro zjišťování perspektivní orientace ideální volbou. Problém mám s "kontrolní skupinou", což jsou studenti přípravných kursů - tj. kursů pro přípravu na přijímací zkoušky na VŠ. Nejde ani tak o to, že je autorka rovněž oslovila, nevím však (a v práci to není zdůvodněno), proč jsou považováni za kontrolní skupinu. Je jasné v čem se liší od studentů SŠ, ale bylo by nutné vysvětlit, proč je přínosné srovnání těchto dvou skupin. Mám ostatně pocit, že sama autorka má s touto skupinou trochu problémy, to se však již týká druhé připomínky k výzkumné části.

Ke zpracování získaných dat:

U některých otázek není jasný důvod, proč byly položeny a vysvětlení není podáno ani při zpracování výsledků (kromě přehledu frekvence odpovědí). Jde např. o otázku č.3 v dotazníku pro SŠ (str. 44), v dotazníku pro PK též otázka č.3. (Viz též vyhodnocení str. 49.) Proč je důležité, aby studenti věděli o existenci přípravných kursů ve vzdělávací agentuře? A k čemu slouží otázka Byl to Váš nápad přihlásit se do PK?

Ke zpracování výsledků MI autorka vytvořila kategorie podle obsahu dokončování vět. Protože jde o kvalitativní analýzu, je vždy určité riziko subjektivnosti a bylo by možné kategorizaci diskutovat, ale v tomto případě jsou základní kategorie i podkategorie vcelku logické. Připomínky mám pouze k podkategorii 5.4 "strach z neúspěchu", která však nezahrnuje strach z neúspěchu při maturitě či přijímačkách (3.5, 3.6). Do kategorie 5 "Strach" není zařazen ani "strach ze samoty" (4.6). Jak to vysvětlit?

Interpretaci četností kategorií a jejich srovnání mezi oběma skupinami je možno vytknout některá zjevná přehlédnutí. Např. na str. 69 vysvětlením odpovědí studentů PK (vypracování dotazníku je ruší) může velmi dobře být také to, že čas, který tím ztrácejí je čas, který oni sami draze platí - na rozdíl od studentů SŠ. Překvapující pro mne však je vysvětlení výsledků v podkategoriích 3.1 "složení maturity" a 3.5 "strach z maturity" (str. 71, 72). Studenti SŠ si výrazně častěji přejí úspěch u maturity a mají větší strach z neúspěchu. Autorka uvádí, že studenti PK "jakoby složení maturity předpokládají". Faktem ovšem je, že ze 103 respondentů PK bude skládat maturitu pouze 9, ostatní ji už

mají za sebou. Frekvence odpovědi tedy spíše znamená, že ti, co už maturitu mají za sebou, si nemusí přát úspěch ani se jí obávat.

Výsledky FTO jsou zřetelnější, protože jsou kvantifikovatelné. Zde mám pouze dotaz, podle čeho určuje autorka "normální" či "průměrnou" časovou lokalizaci dané skupiny?

V závěru (str. 89) hovoří autorka o "kategorii "předmětů zvláštní představy - ideální identity". Snažila jsem se v předchozím textu najít zmínku o této kategorii, ale nevím, k čemu ji připřadit. Prosím o vysvětlení.

K formální stránce práce jen poznámka: kromě neopravených překlepů, pravopisných chyb a stylistických neobratností (např. "kuriózní odpovědi" na str. 71) se setkáváme s nepřesným uváděním jmen autorů (Husserel, Freisse, Hackhausen) a některých informací: např. Nuttin je Belgičan, nikoliv Francouz.

Celkově bych charakterizovala celý výzkum autorky jako zajímavě a dobře postavený záměr, pečlivě provedený sběr dat a stejně pečlivou prezentaci výsledků, ale nedotaženost v části interpretace výsledků (např. strach z maturity). Nacházíme také případy, kdy autorka jako shrnující výsledek uvádí něco, co v předchozím textu není uvedeno (předměty zvláštní představy), nebo pro co zde není opora (str. 85 - "není diskrepance mezi reálným a ideálním Já" - zdroj tvrzení není jasný). Celkové vyznění práce je tím bohužel oslabeno, i když přináší zajímavé a užitečné výsledky.

Práce je i přes určité výhrady kvalitní, autorka prokazuje schopnost samostatné teoretické i výzkumné práce. Proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 16.5.07